

ולא תרגם יסחון כמשפטו בשאר המקומות, לרמוז כי תכנן העובד מתלבש ומתקדש בקדושת עשר ספירות, ויש בצורת האדם דוגמא להם בעשר אצבעות הידים וברית הפה ביניהם, וכן עשר אצבעות רגלים וברית מילה ביניהם⁸¹.

(כג) ואחזק קח לך בשמיט ראש מן דודך. צוה בפרישה זו במעשה השמן הומשה מיניו, והם: מל וקנמוז, וקנה, וקנה, ושמן זית, ונצטוה בהו למשוח בו תכניהם אהרן ובניו, המושכן וכל לליו, ואשר לעשות דוגמתו, וקראו, קדש, הוא שאמר: שמן משחת קדש⁸².

הסכימו המפרשים⁸³ והרמב"ם⁸⁴ כי מר דודר אלמושיק, וכן דעת ארמון לצני⁸⁵, ויבטן היקץ יודע כי המוסיק הוא דם נצרך בגרון הוזה ידוע בארץ הודו הדימה לצני⁸⁶, והדם יוצא צורך בזמן החמימות הגדול כשהוא מהלכת בין האילנות מגררת נפשו הוזה⁸⁷.

ולקסיס אותו בני אדם מביני העשבים, וכן הוכיח בו הכתוב לשון לקסיס: ויריני מורי⁸⁸, ואמר, דודר, לומר שהוא נקי וחפשי מן התערבות הוזהו, אבל הרמב"ן כתב בפירושו⁸⁹ [כי מלת, דודר, אינה חוזרת למור, אלא לאותה חיה הדימה לצני, כלומר שיקח ממנה המור בהיותה מתולכת חפשיה בין ערוגות השמים היא מתענגת כרצונה, כי אם תלכד והעמוד ברשות אדם לא תעשה ממנו כי אם מעט וגם איננו מבושם, והנה זה לפי דעת המפרשים כי מור הוא אלמושיק, אבל אי אפשר לפרש כן. שיהיה מור אלמושיק

ממה שאמרו במדש⁹⁰: צורך המור דודי לי⁹¹, זה אברהם, מה המור הזה ראש כל מיני בשמים כן אברהם ראש כל הצדיקים, מה המור הזה אינו מפיח אלא באור כך אברהם לא נודע שמו עד שהושלך לכבשן האש, מה המור הזה כל מי שלקטו ידיו מתמרמרות⁹² כך אברהם היה ממוקד⁹³ ולכן פירש הוא * זל שהמור אינו מוסיק אבל הוא חסם

המסיק הוא מפיח בלתי אורי, ולכך פירש רומי מיריא, ובלשון פוסי ארמון⁹⁴, והנה כל העקרא בלשון ערבי לאמיר, ובלשון רומי מיריא, ובלשון פוסי ארמון⁹⁵, והנה כל האלשונו שוות בו וזהו שאומר במדש: כל מי שלקטו ידיו מתמרמרות, שהוא מר כלצנה, ומה שאמרו * שהוא ראש כל מיני בשמים כלומר הזכרות * בראשם, ואין לומר שהוא ראש כלם במעלה, ואמר, דודר, לפי שמזיפיני אותו תמיד, וארדיל⁹⁶: דברים שאי אפשר לדעתם, כגון המערב מים ביין קומוס במו * קומוס הוא צמיג בערבי, הוא דומה למיריא, ועל כן אמר * שהוא נקי מן הוזהו והתערבותו, ומה שהוכיח זה ראשון לבשמים

שהוא בולקסרה משונה מכלם, וענו תמרות עצמו עולה, ומהו אנו אומרים במגלת אסתר: ששה חדשים בשמן המור⁹⁷, כי ממנו מוציאיין שמן, כמו שמוציאיין מן המצטיי וולחו

81 קולו פסוק מה. 82 כן לשון הרמב"ן כאן (עמ' תתנ). הסכימו המפרשים הדיב רבי משה מלכם כי המור הוא העקרא מוסיק. 83 ה' ליל המוסיק א. ב: המור הוא המור הוזהו כהיה שבוהוהו, וידוע לכל שמתשמין בה בני אדם בכל מקום. 84 מובא בראשית. 85 הוזהו לצני, כן ברמב"ן, ע"ש מקור דברי רבינו. 86 שיר השירים ה. א. [87] לשון הרמב"ן (עמ' תתנ). עמ' איהו שנינו"ש. 88 שיר השירים א. ב. 89 מהמפרשות. כן גם ברמב"ן. כשהשיר: ממורמות. — ויבואו הלחן שהוא מר כלצנה. 90 מוסיק, בשתישיר וברמב"ן: ממור. 91 אמרונ"ל, לצני ע"ש כל הדיפוסים וכן ברמב"ן: אמרונ"ל. בדיפוס ירושלים: ארמון"ל. 92 ספרים ויקרא תוכה מ' יב.

מזיפיני רמו לעשר הספירות. כמשפטו הרמב"ן. ומה שאמרו. שם בשיר השירים בשאר המקומות. כגון בבראשית יח. ד: ורחצו רבה (הובא לעיל): מה המור הזה, ראש כל רגליהם — ואחזק רגליהם.

(נג) מגררת בנפח הוזהו. כלומר במקום שהוכיחו תורה בראשם. קומוס במור תפוח מזהם שצורך בו. אבל אי אפשר יש בו חשיבות יותר מראשם הם אלא שהמור לפרש כן. כל זה מדברי הרמב"ן. והוא. הרמב"ן לספרא. ועל כן אמר. מר

81 קולו פסוק מה. 82 כן לשון הרמב"ן כאן (עמ' תתנ). הסכימו המפרשים הדיב רבי משה מלכם כי המור הוא העקרא מוסיק. 83 ה' ליל המוסיק א. ב: המור הוא המור הוזהו כהיה שבוהוהו, וידוע לכל שמתשמין בה בני אדם בכל מקום. 84 מובא בראשית. 85 הוזהו לצני, כן ברמב"ן, ע"ש מקור דברי רבינו. 86 שיר השירים ה. א. [87] לשון הרמב"ן (עמ' תתנ). עמ' איהו שנינו"ש. 88 שיר השירים א. ב. 89 מהמפרשות. כן גם ברמב"ן. כשהשיר: ממורמות. — ויבואו הלחן שהוא מר כלצנה. 90 מוסיק, בשתישיר וברמב"ן: ממור. 91 אמרונ"ל, לצני ע"ש כל הדיפוסים וכן ברמב"ן: אמרונ"ל. בדיפוס ירושלים: ארמון"ל. 92 ספרים ויקרא תוכה מ' יב.

81 קולו פסוק מה. 82 כן לשון הרמב"ן כאן (עמ' תתנ). הסכימו המפרשים הדיב רבי משה מלכם כי המור הוא העקרא מוסיק. 83 ה' ליל המוסיק א. ב: המור הוא המור הוזהו כהיה שבוהוהו, וידוע לכל שמתשמין בה בני אדם בכל מקום. 84 מובא בראשית. 85 הוזהו לצני, כן ברמב"ן, ע"ש מקור דברי רבינו. 86 שיר השירים ה. א. [87] לשון הרמב"ן (עמ' תתנ). עמ' איהו שנינו"ש. 88 שיר השירים א. ב. 89 מהמפרשות. כן גם ברמב"ן. כשהשיר: ממורמות. — ויבואו הלחן שהוא מר כלצנה. 90 מוסיק, בשתישיר וברמב"ן: ממור. 91 אמרונ"ל, לצני ע"ש כל הדיפוסים וכן ברמב"ן: אמרונ"ל. בדיפוס ירושלים: ארמון"ל. 92 ספרים ויקרא תוכה מ' יב.

81 קולו פסוק מה. 82 כן לשון הרמב"ן כאן (עמ' תתנ). הסכימו המפרשים הדיב רבי משה מלכם כי המור הוא העקרא מוסיק. 83 ה' ליל המוסיק א. ב: המור הוא המור הוזהו כהיה שבוהוהו, וידוע לכל שמתשמין בה בני אדם בכל מקום. 84 מובא בראשית. 85 הוזהו לצני, כן ברמב"ן, ע"ש מקור דברי רבינו. 86 שיר השירים ה. א. [87] לשון הרמב"ן (עמ' תתנ). עמ' איהו שנינו"ש. 88 שיר השירים א. ב. 89 מהמפרשות. כן גם ברמב"ן. כשהשיר: ממורמות. — ויבואו הלחן שהוא מר כלצנה. 90 מוסיק, בשתישיר וברמב"ן: ממור. 91 אמרונ"ל, לצני ע"ש כל הדיפוסים וכן ברמב"ן: אמרונ"ל. בדיפוס ירושלים: ארמון"ל. 92 ספרים ויקרא תוכה מ' יב.

81 קולו פסוק מה. 82 כן לשון הרמב"ן כאן (עמ' תתנ). הסכימו המפרשים הדיב רבי משה מלכם כי המור הוא העקרא מוסיק. 83 ה' ליל המוסיק א. ב: המור הוא המור הוזהו כהיה שבוהוהו, וידוע לכל שמתשמין בה בני אדם בכל מקום. 84 מובא בראשית. 85 הוזהו לצני, כן ברמב"ן, ע"ש מקור דברי רבינו. 86 שיר השירים ה. א. [87] לשון הרמב"ן (עמ' תתנ). עמ' איהו שנינו"ש. 88 שיר השירים א. ב. 89 מהמפרשות. כן גם ברמב"ן. כשהשיר: ממורמות. — ויבואו הלחן שהוא מר כלצנה. 90 מוסיק, בשתישיר וברמב"ן: ממור. 91 אמרונ"ל, לצני ע"ש כל הדיפוסים וכן ברמב"ן: אמרונ"ל. בדיפוס ירושלים: ארמון"ל. 92 ספרים ויקרא תוכה מ' יב.

שני אדנים תחת הקרש⁸⁸, הרי לך תשעים וששה אדנים, הוזהו לצד מורה ארבעה אדנים שעליהם היה הלחי הפורחת⁸⁹, הרי מאת אדנים שהיו במשכן, והם הם שנעשו מתורת השקלים זו.

(סו) ונתח אותו על עבודת אהל מועד. כבר הזכרתי כי מפני הזכרתי על קצו בניסיונות חסא בעשותם מן הסוף ראש, על כן צוה שיהיו השקלים כי הם כוסר הנפש לצורך עבודת אהל מועד, והם האדנים שהם יסוד המשכן ותחתיות, כי המשכן השקול כנגד בריאת העולם הזה היה נשען עליהם, ומפני זה אמר: והיה לבני ישראל לזכרון לפני ה' לכפר על נפשותיכם. יציד: כי יעשו בבני דבר מיוחד ומסויים מכסף השקלים, יהיה⁹⁰ הדבר הזה לבני ישראל לזכרון כי יזכירו חטאם תמיד ויתנחמו בו, כמעט: חטאתי נגדי

תמיד⁹¹, ויהיה לפני ה' לכפרי, כי יתראה להם בהיות האדנים יסודות של משכן, ואו יפנו למעלה ראש, ולכך קרא לכסף זה, כסף הכפורים⁹², ומה שנשמרה פרשת כיוו לפרשת שקלים מפני שהיו מי הזכיר מרבים הגשמים⁹³, והשקלים היו צדקה, ובוכות הצדקה הגשמים מורבים, ובבטלה נעצרים, וכן דרדיל⁹⁴: אין הגשמים נעצרים אלא בשביל פוסקי צדקה ברבים ואינם נותנים, שנאמר: גשיאים ורוח וגשם אין איש מתחיל במחת שקל⁹⁵.

(יח) ובין החובתו. כתב רש"י ז"ל: הוא מוכח העולה שהוא לפני פתח אוהל מועד, והיה הזכיר משוך קמץ ועומד כנגד אויר שבין המזבח והמשכן ואינו מפסיק כלל בנתיים. משום שנאמר: ונתת את מזבח העולה לפני פתח משכן אהל מועד⁹⁶, מזבח לפני אוהל מועד ואין הזכיר לפני אהל מועד, הא כיצד משוך קמץ כלפי דרום, כך שנויה בובחיים⁹⁷, עד כאן, וכיון זה היה כמין דוד גדולה שיש בה⁹⁸ י"ב דרין⁹⁹ שיעצין בהם מים כנגד י"ב

כתנים העוסקים בחמיד שמקדשים כאוה, ואע"פ שהכתנים העוסקים בחמיד היו י"ג, וי"ג עבודות נעשו במשנה¹⁰⁰, אין השחיטה צריכה כהן לפי שכשרה בור¹⁰¹, ואינה צריכה קדוש ידים ורגלים אפילו בביתו.

(טז) ורחצו אהרן ובניו מטונו וכו'. ואת רגליהם. היה מקדש רגליו וידיו בבת אחת, ושינוי בובחים¹⁰²: כיצד קדושו, מנחת ידו הימנית על גבי רגל הימנית, וידו השמאלית על רגלו השמאלית ומקדש. ועל דרך הפשט: [טז] טעם הריצת הידים מתכסטי המלכות, כי כן דרך המשרתים המתקדשים אל שלחן המלך לרחוץ ידיהם חזקה מפני שהידיים עסקניות הן¹⁰³, וריצת הרגלים לפני שהיו משרתים יחופים¹⁰⁴. ועל דרך הקבלה: טעם

ריצת הידים והרגלים לרמוז על עשר ספירות, שבן ראשית האדם עשרה בהגביו ידיו למעלה וסופו עשרה¹⁰⁵, והוא הטעם שתקנו לנו רז"ל נטילת ידים בתפלה¹⁰⁶, ולשון, גמילה ירמחו לזה שהוא לשון הגבהו. כלשון: שאו ידיכם קדש¹⁰⁷, וזהו: ואשא כפי אל מצותיך אשר אהבתי וגו'¹⁰⁸, ולכך תרגם אוגולוס: מלח, ורחצו לשון קדושה, שאמר: ויקדשוהו,

81 קולו פסוק מה. 82 כן לשון הרמב"ן כאן (עמ' תתנ). הסכימו המפרשים הדיב רבי משה מלכם כי המור הוא העקרא מוסיק. 83 ה' ליל המוסיק א. ב: המור הוא המור הוזהו כהיה שבוהוהו, וידוע לכל שמתשמין בה בני אדם בכל מקום. 84 מובא בראשית. 85 הוזהו לצני, כן ברמב"ן, ע"ש מקור דברי רבינו. 86 שיר השירים ה. א. [87] לשון הרמב"ן (עמ' תתנ). עמ' איהו שנינו"ש. 88 שיר השירים א. ב. 89 מהמפרשות. כן גם ברמב"ן. כשהשיר: ממורמות. — ויבואו הלחן שהוא מר כלצנה. 90 מוסיק, בשתישיר וברמב"ן: ממור. 91 אמרונ"ל, לצני ע"ש כל הדיפוסים וכן ברמב"ן: אמרונ"ל. בדיפוס ירושלים: ארמון"ל. 92 ספרים ויקרא תוכה מ' יב.

81 קולו פסוק מה. 82 כן לשון הרמב"ן כאן (עמ' תתנ). הסכימו המפרשים הדיב רבי משה מלכם כי המור הוא העקרא מוסיק. 83 ה' ליל המוסיק א. ב: המור הוא המור הוזהו כהיה שבוהוהו, וידוע לכל שמתשמין בה בני אדם בכל מקום. 84 מובא בראשית. 85 הוזהו לצני, כן ברמב"ן, ע"ש מקור דברי רבינו. 86 שיר השירים ה. א. [87] לשון הרמב"ן (עמ' תתנ). עמ' איהו שנינו"ש. 88 שיר השירים א. ב. 89 מהמפרשות. כן גם ברמב"ן. כשהשיר: ממורמות. — ויבואו הלחן שהוא מר כלצנה. 90 מוסיק, בשתישיר וברמב"ן: ממור. 91 אמרונ"ל, לצני ע"ש כל הדיפוסים וכן ברמב"ן: אמרונ"ל. בדיפוס ירושלים: ארמון"ל. 92 ספרים ויקרא תוכה מ' יב.

81 קולו פסוק מה. 82 כן לשון הרמב"ן כאן (עמ' תתנ). הסכימו המפרשים הדיב רבי משה מלכם כי המור הוא העקרא מוסיק. 83 ה' ליל המוסיק א. ב: המור הוא המור הוזהו כהיה שבוהוהו, וידוע לכל שמתשמין בה בני אדם בכל מקום. 84 מובא בראשית. 85 הוזהו לצני, כן ברמב"ן, ע"ש מקור דברי רבינו. 86 שיר השירים ה. א. [87] לשון הרמב"ן (עמ' תתנ). עמ' איהו שנינו"ש. 88 שיר השירים א. ב. 89 מהמפרשות. כן גם ברמב"ן. כשהשיר: ממורמות. — ויבואו הלחן שהוא מר כלצנה. 90 מוסיק, בשתישיר וברמב"ן: ממור. 91 אמרונ"ל, לצני ע"ש כל הדיפוסים וכן ברמב"ן: אמרונ"ל. בדיפוס ירושלים: ארמון"ל. 92 ספרים ויקרא תוכה מ' יב.

81 קולו פסוק מה. 82 כן לשון הרמב"ן כאן (עמ' תתנ). הסכימו המפרשים הדיב רבי משה מלכם כי המור הוא העקרא מוסיק. 83 ה' ליל המוסיק א. ב: המור הוא המור הוזהו כהיה שבוהוהו, וידוע לכל שמתשמין בה בני אדם בכל מקום. 84 מובא בראשית. 85 הוזהו לצני, כן ברמב"ן, ע"ש מקור דברי רבינו. 86 שיר השירים ה. א. [87] לשון הרמב"ן (עמ' תתנ). עמ' איהו שנינו"ש. 88 שיר השירים א. ב. 89 מהמפרשות. כן גם ברמב"ן. כשהשיר: ממורמות. — ויבואו הלחן שהוא מר כלצנה. 90 מוסיק, בשתישיר וברמב"ן: ממור. 91 אמרונ"ל, לצני ע"ש כל הדיפוסים וכן ברמב"ן: אמרונ"ל. בדיפוס ירושלים: ארמון"ל. 92 ספרים ויקרא תוכה מ' יב.

81 קולו פסוק מה. 82 כן לשון הרמב"ן כאן (עמ' תתנ). הסכימו המפרשים הדיב רבי משה מלכם כי המור הוא העקרא מוסיק. 83 ה' ליל המוסיק א. ב: המור הוא המור הוזהו כהיה שבוהוהו, וידוע לכל שמתשמין בה בני אדם בכל מקום. 84 מובא בראשית. 85 הוזהו לצני, כן ברמב"ן, ע"ש מקור דברי רבינו. 86 שיר השירים ה. א. [87] לשון הרמב"ן (עמ' תתנ). עמ' איהו שנינו"ש. 88 שיר השירים א. ב. 89 מהמפרשות. כן גם ברמב"ן. כשהשיר: ממורמות. — ויבואו הלחן שהוא מר כלצנה. 90 מוסיק, בשתישיר וברמב"ן: ממור. 91 אמרונ"ל, לצני ע"ש כל הדיפוסים וכן ברמב"ן: אמרונ"ל. בדיפוס ירושלים: ארמון"ל. 92 ספרים ויקרא תוכה מ' יב.

81 קולו פסוק מה. 82 כן לשון הרמב"ן כאן (עמ' תתנ). הסכימו המפרשים הדיב רבי משה מלכם כי המור הוא העקרא מוסיק. 83 ה' ליל המוסיק א. ב: המור הוא המור הוזהו כהיה שבוהוהו, וידוע לכל שמתשמין בה בני אדם בכל מקום. 84 מובא בראשית. 85 הוזהו לצני, כן ברמב"ן, ע"ש מקור דברי רבינו. 86 שיר השירים ה. א. [87] לשון הרמב"ן (עמ' תתנ). עמ' איהו שנינו"ש. 88 שיר השירים א. ב. 89 מהמפרשות. כן גם ברמב"ן. כשהשיר: ממורמות. — ויבואו הלחן שהוא מר כלצנה. 90 מוסיק, בשתישיר וברמב"ן: ממור. 91 אמרונ"ל, לצני ע"ש כל הדיפוסים וכן ברמב"ן: אמרונ"ל. בדיפוס ירושלים: ארמון"ל. 92 ספרים ויקרא תוכה מ' יב.

81 קולו פסוק מה. 82 כן לשון הרמב"ן כאן (עמ' תתנ). הסכימו המפרשים הדיב רבי משה מלכם כי המור הוא העקרא מוסיק. 83 ה' ליל המוסיק א. ב: המור הוא המור הוזהו כהיה שבוהוהו, וידוע לכל שמתשמין בה בני אדם בכל מקום. 84 מובא בראשית. 85 הוזהו לצני, כן ברמב"ן, ע"ש מקור דברי רבינו. 86 שיר השירים ה. א. [87] לשון הרמב"ן (עמ' תתנ). עמ' איהו שנינו"ש. 88 שיר השירים א. ב. 89 מהמפרשות. כן גם ברמב"ן. כשהשיר: ממורמות. — ויבואו הלחן שהוא מר כלצנה. 90 מוסיק, בשתישיר וברמב"ן: ממור. 91 אמרונ"ל, לצני ע"ש כל הדיפוסים וכן ברמב"ן: אמרונ"ל. בדיפוס ירושלים: ארמון"ל. 92 ספרים ויקרא תוכה מ' יב.

מעשה רוקם, מעשה חושב רומז לה' ספירות עליונות, ומעשה רוקם לה' ספירות אחרונות, דוגמא לדבר תמצא בשיר השירים [א, יד] אשכול הכופר, וצדור המור [שם פסוק יג], צדור המור הכחות שהם בכבוד פנימיים ונעלמים, ואשכול הכופר הגלוי והמפורסמין.

ואתה דבר אל בני ישראל אך את שבתותי תשמורו וגו' [שם יג]. אמר שבתותי ולא שבת, לרמז לזכור ושמור, ועל כן אמר אות היא, האות לזכור והיא לשמור, ועל כן אמר אחריו [פסוק יד] ושמרתם את השבת, רמז לשמור, ואמר [שם] כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה, מדה כנגד מדה, כי מזכור הוא אצילות הנשמה למטה, כמה דאת אמר [השע יד, ט] ממני פרך נמצא, וכשאינה חוזרת למקום הראוי לה אז היא נכרתת ונאכרת מן המקום אשר היא ראויה לשוב שמה, וזהו [שם] מקרב עמה, ועל הצדיק הוא אומר [ישעיה נז, ה] שם עולם אתן לו אשר לא יכרת, ובמדרש שיר השירים [ושא שם] תוכו רצוף אהבה [שיר השירים ז, י], אלו נפשות הצדיקים הנזנות עמו במרום. וחכמי המחקר אמרו כי נשמת האדם יש לה בריאות וחולי, חוליה הם המעשים הרעים, ובריאותה הם המעשים הטובים. ואמרו על החכם כשהוא נפטר מן העולם תהי נשמתו מדרך חכמתו נאצלת מכל יצירי ממה ונוגעת אל הצורה העליונה הטהורה והקדומה וכאה בתוכה, ועוד אמרו כי אין המבוקש ממנו אלא שתשוב נפש האדם אלהית.

ואמר [ויא, טז] לדורותם ברית עולם, כי הברית רמז לשבת. ביני וביני בני ישראל אות היא לעולם כי ששת ימים וגו' [ויא, יז]. כבר פירשתי כי במלת אות רומז ליסוד, והיא רומז לכנסת ישראל, ומלת ששת לא תחסר אות ב', וגם מעם שבת וינפש, פירשתי בסוד נשמה יתירה. ויש מפרשים וינפש, כלומר נשלמו הכחות והצורות העליונות ונתפשטה נשמה בגוף והחלו התולדות מכאן ואילך. ואמרו רז"ל בפרק ב' דביצה [מ"ז ע"א] אמר רבי שמעון בן יוחאי כל מצוה שנתן להם הקב"ה לישראל נתן להם בפרהסיא חוץ משבת שנתן להם בצנעה, שנאמר ביני וביני בני ישראל. ובאלה שמות רבה [כ"ה, ט"ז] פירש המאמר הזה [לעיל ט"ז, כ"ט] ראו כי י"י נתן לכם את השבת, לכם ניתנה ולא לאומות העולם, מכאן אמרו אם יבואו בני נח וישמרו את השבת לא דיין שאינן נוסלין שכר אלא חייבין מיתה, שנאמר [בראשית ח, כ"ב] יום ולילה לא ישבותו, ואזהרה לבני נח זו היא מיתתן, וכן הוא אומר ביני וביני בני ישראל אות היא, משל למלך יושב ומטרונה יושבת כנגדו, העובר ביניהם חייב מיתה, והרמז לכנסת ישראל של מעלה. ובאלה הדברים רבה [א, יח] אמר רבי חייא בר אבא בנהוג שבועלם מלך ומטרוניתא יושבין ומשיחין זה עם זה, מי שבא ומכניס עצמו ביניהן אינו חייב מיתה, כך השבת הוא בין הקב"ה ובין ישראל שנאמר ביני

ושמא על כן אמרו רבותינו וזרונם לברכה [עתיבין נ"ד ע"א] לתורה שבעל פה למציאותיהם בפה. ובעבור כי בצורת האדם נרמזו בו עשר ספירות, על כן כפרו עשרה גרה, ועל כן העשיר לא ירבה והדף לא ימציץ [פסוק ט"ז], מוסף על זה בעבור כי מחצאי השקלים אלו היו קונין חמדין ומוספין של כל השנה, רצה שתהיה יד כולן שוה בקרבנות הציבור.

ועשית כבוד נחשת וגו' ורחצו אהרן ובניו ממנו וגו' [שם י"ח]. הכיור רומז אל השכינה, כמה דאת אמר

[קהל א, ז] כל הנחלים הולכים אל הים, וכתוב [בראשית א, ט] יקוו המים מתחת השמים, ועל כן ירחצו בו כבואם להקריב, כמה דאת אמר [ויקרא ט"ז, ז] בואת יבא אהרן אל הקדש.

ומעם הרחיצה לפי הפשט, כי כל הקרב לשלחן מלכים לשרת ולניע בפת בג המלך וביין משתו רוחץ ידיו בעבור היותם עסקניות. והוסיף לרחוץ גם הרגלים בעבור היות הכתנים משרתים יחפים ויש ברגליהם זוהמא וכיעור. ועל דרך הסוד בעבור היות ראש האדם וסופו הידים והרגלים, כי הידים למעלה מהכל בתגביהן למעלה, והרגלים למטה והגוף בינתיים, רמז לעשר ספירות שיהיה כל גופו כלול בינתיים, כדאמרינן בספר יצירה כרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו ועשר אצבעות רגליו והם ה' כנגד ה', ורצה הש"י שיהיה מספר ההיות בתחלתו וסופו, לרמז שהם סיבת מציאותו ובהם קיומו. ומעם היותה במים, בעבור כי כלילה זמן ממשלת מדת הדין על כן רוח רעה שורה על הידים, וכבא היום שהוא הרחמים מעבדין אותן במים, וברכה וטובה באה לעולם, כי הוא רומז לנשיאות כפים. ומכאן תקנו נטילת ידים לתפלה. וכמו שקדוש ידיו ורגליו תחלה לעבודת היום, כך על נטילת קודם לכל ברכות של שחרית.

ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה בתבונה וברעת ובכח מלאכה [ויא, ג]. כבר ידעת פירוש חכמה ותבונה ודעת בפרשת בראשית. וסמך חכמה לרוח אלהים, כי היא רוח אלהים חיים, והפסוק הרומז לזה הוא [השע י"ד, י] מי חכם ויבן אלה נבון וידעם וגו'. הזכיר הנה חכמה ותבונה ודעת והבנין כלו, ואמר כי צריך להקריב ייחוד אצילות החכמה בבינה, וזהו מי חכם ויבן, כמו שאמר בספר יצירה [פ"א מ"ד] הבן בחכמה וחכם בבינה, וצריך לייחד אצילות הבינה בדעת, וזהו נבון וידעם, כי ישרים דרכי י"י, והו יבין ובונו הרומזים לנצח והוד. צדיקים, זהו יסוד עולם, ופושעים יכשלו במ, הרמז למדת הדין של משה. והענין לומר כי בצלאל היה חכם להבין סוד המשכן וכל כליו למה צו ואל מה ירמוזו, כמו שאמרו רז"ל [ברכה נ"ה ע"א] יודע היה בצלאל לצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ, כי המשכן ירמוז באלו והוא יודע ומבין סודו. והנה בצלאל והעושיין במלאכה נאמר בהם [פסוק ד] לחשוב מחשבות, ומעשה חושב, ולפעמים

פירוש אבן יקרה

היא ממשכיך השפע מלמעלה כן בקידוש ידים, כי צריך ג"כ להגביה ידיו בשעת ברכתו על הנטילה שתהא הברכה בנשיאות כפים כדלקמן בדף קצ"ט ע"א. ונאבדת מן המקום אשר היא ראויה לשוב שמה. מכאן למעלה דף מ"ט ע"א. כבר פירשתי כי מלת אות וכו'. בסוד נשמה יתירה. למעלה בדף ט"ו ע"ב.

ומזבח
כופר
פרס
פני
בא
ארון
ידעת
ה ה
אתתקן
פתח
מכסה
ש רכל
ברוחיה
ד רדמי
כל מאן
אמן רוח
ה' אל
מא אלא
דרוייא
לא כל
יו כתוב
אי דהא
ומן רוח
בידוע
כך לית
זו דבקא
הוא בר
ידיא ריין
דמלכא
שו ארץ.
תשעה
ים תחת
מיע קול,
רים שהיו
גזב ונתת
מז לחברה
ה הברכה
ית במניעת
ד. כנוונא
רים ומדות
אמרין להן
כתולדות

ושאר הדברים שעשו שם מכסף, אמנם אחר כך בכל דור ודור יתנו השקלים לא לצורך הענין אלא לצורכי המקדש ועל זה אמר לבני ישראל לזכרון לכפר וגומר כלומר שיהיה מחצית השקל אשר יתנו בכל שנה בדורות הבאים זכרון לבני ישראל ממה שעשו במקדש בימי משה ויעלה זכרונם לפני ה' להצילם מכל רע כי יהיו השקלים ההם כפרת גפשותיהם:

(יו) וידבר ה' אל משה לאמר ועשית כיור נחשת וגומר עד ואתה קח לך וגו'. אחרי שהסיר הכתוב הספק מהכסף שהיה צריך לאדני המשכן בא להתייר ספק אחר שיהיה כמה שאמר בסוף פרשת תצוה שאהרן יכנס בבקר אל אהל מועד להקטיר קטרת ולהעלות את הנרות והוא כי איך יתכן בהיותו מקריב על מזבח העולה עולות זבחים בידי יכנס למקדש ה' בהיותו מלוכלך ומוזהם מכל חלב וכל דם, הנה מפני זה אמר יתברך למשה ועשית כיור נחשת והכיור הוא כלי עשוי כצנור המקבל מים רבים מבחוץ. ויש לו פה וכשנפתח פיו נשפכים משם המים לחוץ על הידים ועל הרגלים. ופי' (כלו) [כנו] מקומו מלשון והשיבך על כנך. וצוה שיתן הכיור וכנו בין אהל מועד ובין המזבח, כי המזבח לא היה אדוק ומחובר בפתח אהל מועד אבל היה קרוב אליו והיה הכיור מפסיק ביניהם באופן שכאשר ירד הכהן מעל המזבח מעשות קרבנותיו, והיו ידיו ורגליו מלוכלכות, וירצה להכנס אל היכל הקדש יראה את הכיור נגד עיניו ולא ישכח מלרחוץ שם ידיו ורגליו. ואמר אהרן ובניו בהיותם כהנים גדולים אחריו. והנה הוזהיר על הרחיצה שתי פעמים באמרו, ורחצו אהרן ובניו כמנו את ידיהם ואת רגליהם וחזר לומר בבואם אל אהל מועד ירחצו מים, להגיד שלא בלבד תהיה הרחיצה מפני הטומאה והלכלוך שקבלו במזבח שלא יכנסו כן אל אהל מועד, כי הנה הרחיצה תצטרך לאחד משני ענינים א' לשניהם יחד א"כ מפני הכנסת באהל מועד שלקדושת המקום ראוי שירחצו רגליהם בבואם שמה וע"ז אמר בפרט בבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו. ואם מפני גשתם אל המזבח השם ראוי שירחצו ידיהם העוסקות בהקרבה ועל זה אמר או בגשתם אל המזבח להקטיר אשה לי"י כי שרפת הקרבן קראו הכתוב הקטרה אשה לי"י. והיתה רחיצת רגלי הכהנים מפני שהם היו הולכים יחפים במקדש כדי שלא יהיה דבר חוצץ בין המקדש ובניהם. והנכון בעיני שהכתוב אומר בכלל ורחצו אהרן ובניו ידיהם ורגליהם וכיאר עינין כל אחד מהם א"כ ה"כ"ג בהכנסו

באהל מועד ומזאת הבחינה היה עיקר הרחיצה ברגלים שהם המובילים והמוליכים אותו שמה. ואמנם ב"י שהם שאר הכהנים ביאר ענינם באמרו או בגשתם אל המזבח כי כלם היו מקריבים על המזבח ובבחי' הזאת היתה רחיצת הידים העסקניות בקרבנות המה עיקר הרחיצה ובעבורם אמר שנית ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימותו כי כמו שהכ"ג בהכנסו להיכל מבלי רחיצה חייב מיתה כן שאר הכהנים המקריבים מבלי רחיצה חייבים מיתה. ומוזה יתבאר שלא היתה הרחיצה מפני הלכלוך שקבלו בהקריבם על המזבח, כי קדוש וטהרה הם הקרבנות. אלא מפני כניסת הכ"ג למקדש והכהנים הדייטים להקריב על המזבח שירחצו משאר הטומאות החיצוניות כי כל הקרב אל שולחן המלך לשרת ולגעת בפת בג המלך וביין משתיו שראוי הוא שירחץ ידיו משום טהרה. וצוה לרחוץ הרגלים בעבור שהיו הכהנים משרתים יחפים ויש לבני אדם ברגלים זוהמה וכיעור. ומוזה הענין תקנו חז"ל נטילת ידים בתפלה והרחיצה הוא המצוה בכל מקום אבל הכיור צוה בו להזמנה ואינו מעכב ולא מצוה. כי הנה ביום הכפורים היה הכ"ג מקדש ידיו ורגליו מהקיתון של זהב שהיה לפניו לכבודו. אבל למדנו מן הכיור שצריכה כלי וכבר כתב כל זה הרמב"ם. ואופן הרחיצה כבר זכרו אותו חז"ל שהיה כהן משים ידיו על רגליו ורוחץ אותם יחד. והיתה הרחיצה מעומד ככל שאר עבודות המקדש שנאמר לעמוד לשרת והותרה בזה השאלה הה':

(כב) וידבר יי' אל משה ואתה קח לך בשמים ראש וגומ'. עד ויאמר יי' אל משה קח לך. ראוי שתעורר על מה שנאמר בשמן המשחה ואתה קח לך ולא נסתפק לומר (ומשחת) [ועשית] כמ"ש בכיור וכנו וברוב כלי המשכן. או קח לך כמ"ש בקטרת. אבל הוסיף לומר ואתה קח לך וזה בלא ספק מעיד על אמיתת מה שנזכרו חז"ל שלא נעשה שמן המשחה כי אם פעם אחת שעשאו משה רבינו בידו ולא יעשה עוד בעתיד אמרו במסכת הוריות (ד' י"א) ר' יהודה אומר אותו שמן המשחה שעשה משה במדבר כמה ניסין נעשו בו מתחלה ועד סוף בתחלה לא היה אלא י"ב לוג ראה כמה יורה בולעת וכמה עיקרין כולעין וכמה האור שורף בו נמשחו המשכן וכל כליו. ואהרן ובניו כל שמונת ימי המלואים וכהנים גדולים ומלכים ואפילו כ"ג בן כ"ג זכר עוד אמר שם ואותו שמן קיים לעתיד לבוא שנאמר שמן משחת קדש יקיה זה לי לדורותיכם זה בגמטריא תריסר הוי ועוד אמרו שם משנגנו הארון נגנו עמו

ורחצו ידיהם ורגליהם הוא חזר לישראל, וכן כתב הרמב"ם ז"ל פרק ד' מהלכות תפילה (הלכה ג') זה לשונו תפילת שחרית ורחץ אדם פניו ידיו ורגליו ומתפלל:

ולא ימותו והיתה להם חק עולם לו ולזרעו. זו נטילה של אכילה, ולזרעו לדרתם גימטריא זו היא נטילת ידיה של אכילה, ודי שימוש ולא ימותו, זהו שאמר כל האוכל בלא נטילת ידיהם סימן רע לו, לפי שזו הרחיצה תירגם אונקלוס ורחצו ויקדשו בלשון קדושה, וכשאינו רוחץ הוא ניוון מהטומאה ושם מיתה מצויה ונהפך ורחץ לורצח, אבל כשרוחץ ומגביה עשר אצבעותיו למעלה, להורות שהוא ניוון מעשר עליונות, וכן תמצא בפרשה זו של ועשית כיו"ד ז"ן מלות:

ואתה קח לך. אמר לו אף על פי שצויתו לאהרן על קידוש ידים ורגלים שהם כנגד עשר ספירות שהיה מקדש יד ימין על רגל ימין ויד שמאל על רגל שמאל לחבר הכל על ידו ולהמשיך שפע וקדושה לכל העולמות מעלה ומטה כל זה הוא כדי שלא ימותו, אבל אתה קח לך בשמים ראש, אתה לוקח מהראש והם מקבלים ממך, ואתה קח לך בשמים, סופי תיבות חכמה, שהשמן רמוז בחכמה, ולפי שבשמן המשהה היה בו חמישה מינים מר דרוך וקנמן בשם וקנה ברשם וקדה ושמן זית, כנגד חמש ספירות עליונות שהם למעלה מתפארת שהיא מדרתו של משה שהיא שמים, זהו בשמים, לזה אמר לו אתה קח חמש שלמעלה ממך, ולפי שעיקר השמן מן החכמה, לזה אמר במדרש (ליקוט רמז שפ"ח) תנא דבי רבי יהודה בר אלעאי שמן המשהה שעשה משה במדבר נסי נסים נעשו בו מתחילה ועד סוף, לא היו בו אלא שנים עשר לוג שנאמר ושמן זית אין לסוך בו את הסמונים לא היה מספיק על אחת כמה וכמה שהאור בולע והיורה והסמונים בולעים,

ידיהם ורגליהם ולא ימותו, אלא אמר לרחצה סתם, הוא רחיצת הכלוך הידוע כי כבר ידוע שנעשה הכיור מראות הצובאות שהן של הנשים שלא נתנו תכשיטיהן לעגל, וזהו מראות הצובאות, שהמה מראות שלא רצו בעגל, ויהיה פירוש הצובאות כתרגום יחפוץ יצבי, ולזה היה פתח אוהל מועד, כמו שאמר ונתת אותו בין אוהל מועד ובין המזבח, וזה המזבח הוא מזבח העולה שם פתח אוהל מועד כדי שמייד בכניסתם ידעו שהיה לרחוץ אותו עוון, ופירש רש"י ז"ל תדע לך שהן מראות ממש שהרי נאמר (שמות ל"ח) כיש) ונחשת התנופה שבעים ככר ויעש בה וגוי וכיור וכו' לא הזכירו שם, למדת שלא היה נחשת הכיור מנחשת התנופה כך דרש רבי תנחומא, עד כאן. ולכך אמר נחשת נחשת שתי פעמים, ולזה ורחצו אוהן ובניו ממנו שהוא היה בעשיית העגל, ואמר ורחצו אוהן ובניו ממנו, ולא אמר ורחצו ממנו אוהן ובניו, שפעמים לא היה רוחץ ממנו כדתנן (ימא מ"א) הביאו לו קיתון של זהב וקידש ידיו ורגליו, וכן הוא אמר בכבואם אל אוהל מועד ירחצו ולא אמר ממנו:

ואמר ורחצו ידיהם ורגליהם ולא אמר מי הם הרוחצים, אפשר שרמז כאן מה שאמר בתנא דבי אליהו (פרק ט"ו) הובא בליקוט (רמז שפ"ח) זה לשונו, כתיב (שמות י"ט) לך אל העם וקדשתם, שנו רבותינו וקדשתם לטבילה למדנו רחיצת ידים ממשו ראוהן ובניו, שנאמר ועשית כיור נחשת וגוי ורחצו ידיהם ורגליהם, וכישראל הוא אומר (ויקרא י"א מ"ד) והתקדשתם והייתם קדושים, מכאן היה רבן גמליאל אוכל חולין בטרה לא לכהנים בלבד ניתנה קדושה בסיני אלא לכל ישראל, שנאמר (ויקרא י"ט ב') דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו, מכאן אמרו כל האוכל בלא רחיצת ידים סימן רע לו עד כאן. אם כן

וצריך להשלימו עם הכולל, לפי שמתוך צערו ודחקו פעמים כופר בהקב"ה ונתפס על צערו לזה משלימין עם הכולל. העשיר והדל גימטריא לקשו, כבר ידעת היכן רומז העשיר והדל וצריך לחברם ולקשרם יחד, העשיר גימטריא זה פותח יד לדל כי כשהוא פותח יד מלמטה כך הוא פותח למעלה, זהו פתוח תפוח, אז מריקים עושר לכל העולמות. דל גימטריא יך, אם העשיר פותח יד לדל ירבה ואם לא לא ירבה והדל לא ימעיט כי הרבה פתחים למקום כי לא נעשה זה דל אלא לזכות בו העשיר, ואם העשיר לא יתן הקב"ה נותן לו עד שיהיה עשיר, דל במילואו דל"ת למ"ד גימטריא תקח, שהקב"ה אומר לו תקח, וכן עשיר במספר אחורי גימטריא ת"ת, שצריך לתת: **ולקחת את כסף הכפורים וגוי והיה לבני ישראל לזכרון.** צריך שתדע שמאלו השקלים נעשו מהם האדנים שהם היסוד, כמו שפורש בפרשת פקודי, והקדשים עליהם, והקדשים היו מצופים זהב, והיריעות עזים שהיו שלשים אמה אורך היו מכסים על רוחב המשכן שהוא עשר אמות, ועובי הקדשים אמה, נשאר שמונה עשרה לכסות על מעשה העגל שהיה זהב, עוד היה הזהב מכוסה לפי מעלתו שהוא צפון בבניה שנאמר (איוב ל"ו, כ"ב) מצפון זהב יאתו, והיה הכסף של האדנים נראה מבחוץ לומר שכיו"ל להם מעשה העגל ונתלבן, שנאמר (ישעיה א', י"ח) אם ידיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, לזה אמר לזכרון לפני ה' לכפור:

ועשית כיור נחשת וכנו וגוי. נסמכה פרשה זו עם פרשת שקלים לומר כמו שהשקלים נעשו מהם האדנים שהם לזכרון, שכיו"ל להם מעשה העגל ונתלבן אותו עוון, כן הכיור היה לרחוץ אותו עוון. ולזה אמר לרחצה ולא אמר לרחוץ ממנו ידיהם ורגליהם, כמו שאמר אחר כך ורחצו

ומצתה נבוא לביאור כי המלך דוד ע"ה מנה את ישראל בלי מחלית השקל, וכי הרמב"ן שטעה וסבר שמנות מחלית השקל לא נאמרה לדורות רק לשעה, וע"כ סבור משום חטא עגל נטוּו אז ולא לדורות בכל מנין. ואולי בכל שנה יתנו לכפר על [חטא] עגל, אבל אינו ענין למנין בני ישראל כלל. וא"כ יתנו לפי חשבון הג"ל ויתחילו ליתן מבין כ' ומעלה. ובאמת היתה הלכה מרווחת שאפילו תיטקות היו אוקלים. דהכי קי"ל כהתיי"ט כמ"ט המג"א [סי' תרנ"ד סק"ג], וזהו דבר שאפילו תיטקו"ת דייקא יודעים אותו. והיה זה לו על שקרא להקב"ה מסית, דהרי ידוע שלא היו ישראל ראויים לאותו מעשה רק להורות תשובה. אמנם מ"מ לא ינקו ע"י מעונש דהרי לבס היה לחטוא וכן אחי יוסף במכירתו אעפ"י שהיתה נסבה לירד אבותינו למצרים ועוד למחיה שלחני אלקים, מ"מ נענשו ע"י משום מחשבתם. אך [לו] יזויר ח"ו שהקב"ה יסית אדם לדבר ח"ו לא יזויר שינשו, כיון שהוא הסיתם. וא"כ דוד שקרא להקב"ה מסית א"כ ע"כ לא היו השקלים לכפר על עון עגל או על מכירת יוסף ורק אך משום מנין ולא היה לו לטעות בזה, ואפ"ה טעה והוי שפיר מדה כנגד מדה. ודו"ק היטב בכל זה. [תקנ"ז].

וידבר ה' אל משה לאמור ועשית כיוור נחשת, הכיור נפרד בצווחתו אחר כל כלי משכן, ועוד בכל כלי משכן בתרומה ותאזה לא מזכר שם משה מפני שאמר מחני נח חוץ בכיור, ונ"ל משום שהכיור צל להשקית סוטה ומרע"ה תיקן חטא עגל ע"י שהשקם בסוטה ע"כ מזכר שמו על הכיור ומפני כן לא הזכיר הכיור במקום כלי משכן משום ששם לא יכין להזכיר שמו מפני שאמר מחני נח. [תקנ"ז].

ורחצו אהרן וצניו ממנו זילקוט צשם תנח דבי א"י קידוש ידים במשה ואהרן וצניו, כל ישראל מנ"ל דכתי' והתקדשתם והיתם קדושים מכלן אמרו כל האוכל בלא נט"י סימן רע לו ועליו נאמר לא יאצה ה' סלוח לו מכלן אמרו כל האוכל בלי נט"י כבא על א"י ועמ"ש מורי בהפלאה, ובזית רענן כי פ"י נפלא דלמען ספות הרוח את הצמחה רוחה העצירות שעושה ע"י אכילה ושת"י שהוא רוח, והיינו זנות הצא ע"י אכילה ושת"י, אותן יתוספו על העצירות שעשה בצמחה היינו כשהי רעב שאכל בלא נטילת ידים, ולא יאצה ה' סלוח לו, ויען אחז"ל במס' סנהדר"י ע"י ע"צ המשיח צהו לזקן או אשה לבנו קטן עליו נאמר ספות הרוח את הצמחה שזה למא לתשמיש וזה רוח ושבע ממנו וגורם זנות ואשת איש, נמלא למען ספות הרוח את הצמחה קאי על שניכס על האוכל בלי נט"י ועל בגורם א"י ועל שניכס נאמר לא יאצה ה' סלוח לו, וזה כוונת זית רענן ושפתיים ישק, מ"מ נ"ל

לך אלהים אחרים. או שלושים כשלושים של עבד והרי שורס נגד תבנית שור אוכל עשב, ונלריך לומר כוונת המדרש דק"ו השתא לעבד יתן שלושים ק"י לשכינה. אלא לאמרינן דיו וכו'. ובמדרש אחר מסתפק עוד דלמא עשירים כסף כמכירת יוסף בעשירים כסף. א"ל הקב"ה לא כמו שעלה על דעתך אלא זה יתנו אר"מ הראה לו הקב"ה מטבע אש מתחת כסא הכבוד וא"ל זה יתנו כל העובר על הפקודים כל העובר בים סוף, עכ"ל המדרש בשינוי לשון קאת. ונ"ע איך טעה משה בזה הלא נאמר לו להדיח מחלית השקל ואין כאן מקום טעות. ועוד למה הולך להראותו מתחת כסא הכבוד דוקא. ועוד מה [וענין] כל העובר בים סוף לכאן. וי"ל ולישב כל הספיקות כד, דאולי לא נגמר המנוה במחלית השקל א' שיתן איש אלא בלידוף כל שנותיו. והנה הרע"ב [פ"ק דשקלים מ"ג] ס"ל שהתחילו לשקול מבין כ' שנה דכתיב כל העובר על הפקודים והיינו מבין כ' שנה ומעלה, והתי"ע [שם מ"ד] פליג דמבין י"ג מחייב וכל העובר בים סוף קאמר ע"ש. והנה לדעת הרע"ב י"ל ג"כ דרק עד ס' יסקול ואם תלך כל החלואי שקלים שיתן איש מהיותו בן כ' עד בן ס' הרי לך ארבעים חלואי שקלים שהם עשירים שקלים, כמו שמכרו יוסף בעד הסכום ההוא. וי"ל נמי כיוון שהתחיל שוב אינו פוסק, וימי חיי אדם הם בגבורות שמונים שנה, ומעשרים עד שמונים הו"ל ס' חלואי שקלים הם שלושים שקלים כשלושים של עבד. או יש להסתפק לפמ"ש הרב אלשיך דלכן נתנו חלואי שקלים להורות ששנים יתחברו להיות שקל שלם, כי כל ישראל חברים אדוקים זה בזה. והנה רוב חיי אדם עד ארבעים, ומעשרים עד ארבעים ה"ל חמישים חלואי שקלים וכשתלך ב' ישראלים זע"י הו"ל חמישים שקלים שלמים כחמישים של אונס. או אולי יחשב לכל איש ישראלי ק"כ שנה שכן שנות לדיקים המבורכים כידוע ויהיו ימיו מאה ועשרים, וא"כ מעשרים ועד ק"כ שקל מאה חלואי שקלים ועם לירוף חבירו הו"ל מאה שקלים שלמים כמוניח שם רע. ואם תלך ג' כתות קה"ל עד"ת ישראל שאינם פחות משלושים יעלה ככר כסף באופן שכל שלושים מישראל שהם נקראים קהל עדת ישראל יתנו כל ימיהם ככר כסף שהוא ששים מנה והמנה כ"ה שקלים דו"ק ותשכת. כל זה היה סדרת משה רבינו ע"ה. אבל באמת לא ראה הקב"ה כ"א כל העובר בים סוף והם מבני י"ג שנה ואין חשבון זה מדוקדק כלל, אלא כל מחלית ומחלית מנוה בפני עצמו היא ולא בעי' לירוף כלל. והנה ידוע כי מכל מנוה ומנוה נעשה חבר לנשמה הכלולה ברמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת. לכן הראה הקב"ה מתחת כסא כבודו ששם גנוזת נשמת ישראל. והראה א' מאברים היא מחלית השקל של אש העליונה הטוהרה. וש"מ שהיא מ"ע בפני עצמה בלא לירוף אחרים עמה. והשתא עולים דברי המדרש כהוגן, ומשו"ה מסיים כל העובר בים כנ"ל.

ר"פ בהעלותך את המשכן שהוא שקול כנגד העולם כר כתיב בשני יהי ריעע ויהי מבדיל במשכן כתיב והבדילה הפרוכת לכם (ועמ"ש ע"ז ע"פ והבדילה הפרוכת) בשלישי יקו המים מתחת השמים ובמשכן ועשית כיון נחשת ונבו נחשת לרחצה והנה בפ"י יקו המים מבואר בחי"א פ' בראשית ד"ה"ת המים הנמשכים מה' עלאה בינה שהיא בחי' גוהר יוצא מעדו' יקו יומשכו דרך קוין ועיקר ע"י קו האמצעי' אל מקום אחד היינו יסודו' וזהו ענין פסוק ראשון דק"ש בחי' אחי' וע' לקמן סעיף י"ז בשם הר"ע"מ פ' תצא דר"פ ע"ב ויחודא דאח עם ד' כי אח נקי ט"ס ד"א וד' הוא מ' ותראה היבשה בשבמל"ו וכענין הספה הנמשכת מהמוח ע"י חוט השדרה וע"י תרין ביעין אל היסוד כר ועמ"ש בענין ה"י' אחד בת"א בדי"ה ורא"א אל אברהם המשכת יחודו' ובלק"ת בדי"ה ששת ימים תאכל מצותו' א"כ התיכור שהוא ג"כ בחי' יקו המים אל מקום אחד היינו יסוד ועמ"ש בלק"ת פ' במדבר בדי"ה והיה מספר בניי בענין ארץ לא שבעה מים, כיוור הוא יסוד ולכן הוא נגד מאמר יקו המים אל מקום אחד, וזהו תיבת אחד שבפסוק שמע ישראל א"ח ט"ס ד"א ד' הוא מ' ועמ"ש בבוך בראשית א' ד"ה ע"ב ע"פ יקו המים.

ח) אך כיון התיכור היה מבחנן לפרכות. שהרי הפרוכת מבדיל בין קוד"ק לאהל מועד, והתיכור ה"י בין המזבח ובין אהל מועד והפרוכת הוא מבדיל בין מים עליונים ובין מים תחתונים כג"ל סעי' ז' א"כ עצמ"ל דמי התיכור הם מבחי' מים תחתונים והם מים דמ"נ דנוק' שבוים ורחצים תחלה, אוי אח"כ יומשך מ"ד מים עליונים וכן פ"י בפני' פ' תשא בענין התיכור, שהוא הכנה ואתעדיל"ת שיהי' בחי' אשה מורעת תחלה, וזהו הפרסא לדחות דיש כמה הבדלות והפרוכת שמבדיל בין קוד"ק לקודש, וזה הפרסא שבין עתיקא ל"א כמ"ש בזהו תרומה בספד"צ פ"ה דק"ע"ח ע"ב, ולעולם מי התיכור הם מים הנמשכים ביסוד ז"א, כדברי המא"א, והנה הפרוס ערך כיוור הקשה למה הם מנחשת יעו"ש ואם נאמר שהוא בחי' מ"ג דנוק' אח"י שפ"י.

מי התיכור לכאורה הם מ"ג שהרי הם מים תחתונים שלמטה מהרקיע המבדיל שהוא הפרוכת, ויש לדחוק דיש ג"כ פרסא בין עתיקא ל"א.

ט) לרחצה, עמ"ש בלק"ת בשה"ש בדי"ה שייניך כעדר, ושם פ"ד בענין הרחיצה, שגם ההעלאת מ"ג צריך רחיצה ע"י המ"ד, וכן הלבושי' הנעשים ממעשה המצות צריכי' כיבוס וכמ"ש בדי"ה ואלה המשפטים, ובדי"ה אוסרי לגפן, ועמ"ש עוד מענין רחיצה ע"פ ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור ואר"ל פ"ק דסוטה ד"ב שירדה לרחוץ מגלגלי בית אביה וכה"א אם רחץ ה' צואת כר' והיאור הוא בינה, וענין על היאור גלוי עתיק שבכינה וזהו ג"כ ענין אם רחץ תבא אם כר' ועמ"ש ע"פ אם רחץ ובשלי"ה

דרכי א' והעונות נקי צואה כר' גבפ' ויקהל דש"ג סעי"ב שזהו ענין הרחיצה בע"ש כר' דהיינו להסיר הרע דק"צ כר' ע' וזהו ויקהל דר"ג ע"ב, ובאברהם יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והיינו מענין האבק ופ"י אבק מבואר בת"א פ' וישלח ע"פ ויאבק איש עמו שהיא מ' דק"ג, היינו נקי' דק"צ כר' לכן צ"ל ורחצו רגליכם שלא למשך אחריה וע' בערוביך פב"ת ד"ק ע"ב שלא להיות ואן ברגלים חוטא כר' ושלאל להיות רגליה יורדות כר', ובישע"י סי' א' ט"ו רחצו הזכו ת"י טובו לאוריותא ואזכר מחוביכו'. הרי הרחיצה ע"י התורה, ונלע"ד שהוה ע"ד ובה"א כלה נאה כר' דפ"י בדי"ה כיצד מרקוין שהאור דחה החושך כמ"כ ע"י שנכנס בבחי' מים של התורה ממילא גופל ההרהור רעים הנקרא צואת בנות ציון כר', והנה ענין רחיצת ידיה, יש להבין ממש בסידור בענין גטילת ידיה, שהידיים הם חסד וגבורה אשר מהצפונים יש יניקה מחסד לשמעאל ומגבורה לעשו, וצריך רחיצה ע"י מימי החכמה, ועמ"ש בדי"ה מחר חדש בפ"י ושלשת. לעשות סגול שמה שיש יניקה מ"ב בחי' הג"ל דרו"ג יתבטל ע"י הנקודה התחתונה שהוא הביטול להיות משים עצמו כשיריים ומותר בעולם, ואז אין שייך תאוה דישמעאל שצריך לכולא, ולא כעס ורציחה דקו השמאל, ומהו יובן ענין הרחיצה במי החכמה כח מ"ה.

ענין שעלו מן הרחצה, כבס בין לבושים הנעשים מהמצות, לרחוץ על היאור, אם רחץ, ורחצו רגליכם, רחצו הזכו במי התורה, נט"י, ושלשת.

ב) בתולע"י בכונות שבת סעיף יוד לרחוץ ע"ש והטעם לפי שבמי החול שולטות סבה אורח בעולם (דהיינו ק"ג שהיא הנק' חול, כמ"ש ע"פ ולהבדיל בין הקודש ובין החול) וצריכים עם הקדש, לצאת מתחת הרשות שהוא ולקנות עצמם ממנו (ע' בענין נקיות מביאה לידי סוהרה) ליכנס בסוד האמונה הקדושה, ומהו הטעם צריכים לטבול בנהר כדי שתשרה עליהם אם הבנים (הנק' ונהר יוצא מעדן כר') ואז יתעטרו בנפש יתירה ממשי"ת עכ"ל.

רחיצה ע"ש לנקות א"ע מק"ג, וטבילה דוגמת לרחוץ על היאור, ואז יתעטר בגשמה יתירה.

יא) בפני' פ' תשא בדי"ה איתא בתד"א למדנו רחיצת ידיה, וז"ל וזהו הענין קידוש ידיה ורגלים בטרם כניסו לאהל מועד או לעבודת המזבח ויניחו א"ע לקבל הקדושה, ונט"י לתפלה בענין כניסתו לאהל מועד, ונט"י לאכילה בענין עבודת המזבח כי פתח במזבח וסיים בשולחן, ובחי' הרגלים הם דוגמת עולם העשייה (כמ"ש בדרוש מלך עומד אוטוטוס יושב כר') רגליה יורדות ולכן עכשיו מחמת פגם עולם העשייה לא תקנו אלא רחיצת ידיה כר' (שהם בחי' עולם היצירה ששם מאיר חו"ג אבל בעשייה

ney

חין תכלית * ונחשת לשון נחש נוסף על הלשון
ר"ל הגשמיים דהיינו חכילה ושת"י ועיניי גשמיים
עוה"ז הבח מצד הנחש נר"ך להכניס הכל אל הקדוש'
שיאכל ושת' בקדושה ונבטרה' ובמחשבות טהורות
הכל למען עבודתו ית' וזוה הוא גורם השפעות
לישראל ולעולם *

ויקח ועשית כיוור דהכיוור הוא דבר המשפיע
ומריק מים מהדדים שבתוכו וליוה הש"ת
שיעש' כיוור שיגרום השפעות ע"י נחשת היינו ע"י
הגשמיים שינהג עלמנו זהם בקדוש' ונבטרה' * וכנו
נחשת כנו הוא לי מושב ויסוד דהיינו שיעש' יסוד
גמור להשפעות להשפיע לישראל ע"י הגשמיים *
 ולכן מתחילי לא רזה משה רבינו ע"ה לקבל מראות
 הנוכחות שיעש' מהם הכיוור עד שליוה הש"ת לקבל
 מהם כי מחמת שתאו' הזאת הוא דבר עלול לקבל
 עומא' ובעו"ה רוב בני אדם נכשלים בעון הזה
 הנראה ונדמה להם שאין זה חטא כלל ואינם יודעים
 עד היכן הדברים מגיעים שפוגמים בחטא זה ע"פ
 הרוב חטא של הרהורים ותאוות האלו באים מהאש'
 המהרהר' חלילי בהרהורים לא טובים ולכן ליוה
 הש"ת שיקבל מהם כי הש"ת יודע מחשבות שכוונת
 הנשים הי' בהסתכלותם בהמראות למען יבטל מהם
 ההרהורים מאנשים אחרים לכן ליוה הש"ת שיקבל
 מהם והף שהיא גשמיים עם מכל הגשמיים גם זאת
 הנורך להכניס אל הקדוש' *

וזהו ואתה קח לך בשמים פי' שתעלי ריח ניחוח
 במעשיך דהיינו אפילו מדבר הגשמי ביותר
 מכל הגשמיים תעלה ממנו ריח ניחוח * וזהו ראש
 מור לשון מר ר"ל אפילו דבר שהוא תכלית וראש
 לכל המרירות תעלי ממנו ריח ניחוח * דרור פי'
 תראה שיהי' דרור דהיינו חירות ממ"ה דהיינו
 מסיטורא אחרא ומשעבוד מלכויות כל זה תגרום בכל
 דברי גשמיים * וזה שאמרו חז"ל בן קטין עשה
 מוכני לכיוור כדי שלא יהא מימיו נפסלים בליני והיו
 משקעים אותו בצור ששם אין נפסלים בלינה רמז
 שלא יאמר האדם א"כ הוא שאסור לאדם להנות
 מטוה"ז ותאוותו כ"א הכל למען שמו והוא דבר קשה
 מאוד הבלתי אפשרי לעמוד בו א"כ אפשרי עלמי
 מכל עיניי עוה"ז הגשמי ולא אוכל ולא אשתה כלל
 וזה"י פרוש מאד אל יאמר כן אלא נר"ך האדם להתאמן
 במעט מעט לשבר כח התאוות ולסבב הדבר בסיבוב
 אחר סיבוב עד שיגיע לתכלית יסוד הקדוש' ושורש'
 בכל דבר גשמיים ג"כ * וזה רמז שעש' מוכני
 לכיוור לשוקעו בצור רמז שנר"ך האדם לגלגל ולשקע
 הגשמיים עד אשר ישקע ויוטבע בטבע

שורש הקדושה שלא יהי' נפסלים בלינה רמז לעוה"ז
 הנקרא לילה ואינה אלא כמו לילה אדם ציקר כל
 ילין * וזהו ותעבור המנחה על פניו והוא לן בליני
 ההוא במחני ר"ל אף שכל המנח' ששלח יעקב היו
 דברים גשמיים אטפ"כ הוא לן בליני ההוא ר"ל
 בעוה"ז הנקרא לילה לן זה במחני דהיינו בהקדושה
 מחנות קדושה * וזהו ומשה יקח את האוהל דאוהל
 רמז להקדושה והשכני' הנקרא אוהל ומשה רבע"ה
 הי' מתאמן בקדושתו להעלות הקדוש' והשכינה *
 וזהו יקח את האוהל ונטה לו מחון למחנה ר"ל אף
 דבר שהוא מחון למחני דהיינו דברים גשמיים שהם
 דבר חילונית מחון להקדוש' הי' משה נוטחו ומביאו
 אל הקדוש' * וזהו ונטה לו פי' לו מוסב אל מלת
 אוהל : הרחק מן המחנה פי' הדבר הפיזוני שבתוך
 הגשמיים הי' מרחיק מהקדושה * והקדוש' והרוחניות
 שבו הי' מעלה אל הקדוש' * והי' כל מבקש די יאל
 אל אוהל מועד אשר מחון למחני פירוש מובן ממילא
 שכל מבקש די הי' יולא להתאמן עלמו בדרך הזה *
 והאיך עשה ואמר הכתוב והי' בלאת משה אל האוהל
 כו' דהנה העיקר לאדם ללמוד מהלדיק את מעשיו
 אשר עושה יראה וישגיח על מעשיו הקדושים וזאת
 יעיר לבו בקרבו ג"כ בקדוש' להתחיל בעבודתו ית' .
 וזהו והביטו אחרי משה ונלכו איש פתח אוהלו ר"ל
 שהתחילו לעמוד על פתח והתחילו של קדוש' הזאת
 לעשות כיוולא בו עד בואו האוהלי מוסב על ונלכו
 איש פתח ר"ל שהתחיל כל איש להתאמן ולהתחיל
 בקדוש' עד שזכה לבח אל האהל ממש * ונחזור
 לביאור הכתוב ועשית כיוור נחשת ונתת בין אוהל
 מועד ובין המזבח פי' ע"י שתקדש עלמך בדברי
 גשמיים תפעול שני דברים הן שתעלה הקדוש'
 להשכיני כנ"ל גם שיהא לך מזבח כפר' על עוונותך
 ע"ד שאמרו חז"ל בזמן שבהמ"ק קיים היו קרבנות
 מכפרים ועכשיו שולחנו של אדם מכפר וזהו ג"ן
 אוהל מועד ובין המזבח ר"ל הן זאת והן זאת תפעול
 ועוד תפעול ונתת שמה מים רמז שתגרום השפעות
 רחמים וחסדים לעולם וישראל והשם ברחמי יחזק
 ויאמן לבבנו ללכת בכל דרכיו הקדושים אכי"ר *

ויקח ברת משה מן ההר כו' יבואר ג"כ ע"פ
 דברינו הנ"ל שאדם הרולי לבח אל הקדוש'
 ופרישות לעבודתו ית' נר"ך להכניע עלמו בהכנעה
 גדול' וזה יגרום לו לקבל קדושה על עלמו * וזהו ברת
 משה מן ההר ע"ד שאמרו חז"ל הרים נבונים ההר
 חמד אלהים שנתן הקב"ה על הר סיני מחמת שהוא נמוך
 מכל ההרים ומשה הי' מוריד ומשפיל עלמו שהי' עניו
 מכל אדם והי' מוכנע מאד יותר מהר סיני לכן זכה ושני
 לוחות

9

עשה
 חלל
 שקול
 שותו
 קדש
 עשיר
 חמרו
 כו'
 בטוח
 עלמו
 גם
 עסיכ
 גדולי
 פי'
 ליקך
 לתת
 יחי'
 ראש
 שרת
 תאשר
 דולה
 רק
 לכל
 כל
 מנת
 פי'
 תומך
 ליוה
 דרים
 אדם
 נכונה
 מאד
 חות
 דולה
 רמז
 אשר
 מו *
 כמו
 חות
 מעלי
 ד' עד